

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande
Carina Hellgren
Utredare

010-4700305
carina.hellgren@uhr.se

PM

Diarienummer
1.2.3-1991-2013

Datum
2013-05-19

Postadress

Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress

Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon

010-470 03 00

Org nr

202100-6487

www.uhr.se

Yttrande över betänkandet "Främlingsfienden inom oss" (SOU 2012:74)

Universitets- och högskolerådet har inga invändningar mot de förslag som utredaren formulerat men föreslår ett tillägg till det förslag som berör diskrimineringsombudsmannen (förslag 1, första stycket): att följa upp och analysera skolornas arbete med att uppnå en större etnisk mångfald bland lärare.

I utredningen lyfts skolans roll i arbetet mot främlingsfientlighet fram tydligt och utredaren påtalar att skolan är en central arena i samhället och att ungefär 30 procent av alla som är bosatta i Sverige har sin dagliga verksamhet i skolan. Varje barn tillbringar under sin grundskoletid ungefär en sjättedel av sin vakna tid i skolan och skolan spelar en viktig roll under en i hög grad formativ period av deras liv. Skolan är också den enda institutionen i samhället med ett uttryckligt uppdrag att fostra demokrater och goda samhällsmedborgare. I utredningen diskuteras de formella krav som finns på skolan att motverka diskriminering och främlingsfientlighet och förslag läggs på hur t.ex. Skolinspektionens arbete skall kunna bli mera verkningsfullt.

I detta sammanhang vill Universitets- och högskolerådet framhålla ytterligare en aspekt som har potential att minska främlingsfientligheten, nämligen en ökad kulturell mångfald bland lärarna på landets olika skolor. Om fler lärare än idag – som undervisar i alla tänkbara ämnen – har invandrarbakgrund skulle det i sig vara ett bidrag till arbetet mot främlingsfientlighet genom den ökade kulturella kompetensen detta medför.

Personer som har en utländsk lärarutbildning kan begära att få denna bedömd i Sverige, något som Universitets- och högskolerådet ansvarar för. En sådan bedömning, och det utlåtande det resulterar i om utbildningen bedöms hålla tillräcklig kvalitet, möjliggör för arbete som lärare i Sverige. Innan införandet av lärarlegitimationen utfärdades även behörighetsbevis, som visade inom vilka områden läraren var behörig att undervisa, något som inte längre utfärdas då lärare med utländsk examen söker legitimation hos Skolverket som alla andra lärare. Under perioden 1/1 2008 och 31/6 2010 bedömdes 1 151 ansökningar från personer med utländsk lärarutbildning, varav närmare hälften fick ett behörighetsbevis utfärdat¹. Orsak till avslag var ofta att

¹ Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva? Riksrevisionen. RiR 2011:16

utbildningen var för kort eller att svenska språket saknades. Av de som fick ett behörighetsbevis utfärdat under den aktuella perioden var fördelningen per behörighet följande:

- Förskollärare, 13 %
- Behörighet att undervisa i grundskola, 17 %
- Behörighet att undervisa i grundskola i särskilt ämne, 16 %
- Behörighet att undervisa i grundskola och gymnasium i särskilt ämne, 37 %
- Modersmållärare, 22 %

Trots den stora spridning som de invandrade lärarna verkar ha, kompetensmässigt, finns det indikationer på att majoriteten av de invandrade lärarna främst arbetar som modersmållärare². Enligt Universitets- och högskolerådet har detta flera negativa konsekvenser. En är att de inte möter klasser på samma sätt som andra lärare, utan mindre grupper av elever med modersmål som gemensam nämnare. En annan är att de ofta reser mellan flera olika skolor för att genomföra sin undervisning, vilket innebär att de inte blir en integrerad del av ett lärarkollegium. De arenor dessa lärare därmed kan agera på och där deras kulturella kompetens kan bidra till arbetet att minska främlingsfientlighet blir därmed betydligt mindre i omfattning än om de hade arbetat som klasslärare.

Att få in fler lärare med invandrarbakgrund i klasserna ser vi därför som ett viktigt bidrag till arbetet med att minska främlingsfientligheten i Sverige.

Beslutet i detta ärende har fattats av generaldirektör Ulf Melin efter föredragning av utredare Carina Hellgren och i närvaro av avdelningschef Maria Linna Angestav, biträdande stabschef Magnus Hjort och myndighetsjurist Drazenko Josic. I beredningen av ärendet har även avdelningschef Lars Petersson medverkat.

Ulf Melin

Carina Hellgren

² T ex Jönsson A & Rubinstein Reich L. Invandrade akademiker som lärare i den svenska skolan. IAFU-Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering. Rapport 2004:18.